

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/89/2016
Identifikačné číslo spisu:	1215213161
Dátum vydania rozhodnutia:	24.04.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1215213161.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu ETP Management budov, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 30, zastúpeného MALICH advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Dunajská 25, proti žalovanej W., bývajúcej v X., o zaplatenie 1 142,21 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 12 C 209/2015, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2016 sp. zn. 7 Co 512/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2016 sp. zn. 7 Co 512/2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II uznesením zo 7. júla 2015 č. k. 12 C 209/2015-50 zastavil konanie o zaplatenie 1 142,21 eur s príslušenstvom a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodol tak podľa § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch) majúci za to, že žalobca nezaplatil súdny poplatok z návrhu na začatie konania, ktorá povinnosť mu vznikla podaním uvedeného návrhu a ktorú povinnosť nesplnil ani v dodatočnej, súdom mu určenej 10-dňovej lehote od doručenia výzvy na jeho zaplatenie. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v posudzovanej veci bolo napadnuté uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku doručené právnomu zástupcovi žalobcu 20. júla 2015 (pondelok - pracovný deň). Dňom nasledujúcim po tomto dni (§ 57 ods. 1 O.s.p.), teda 21. júla 2015 začala žalobcovi plynúť 10-dňová lehota, v ktorej mal povinnosť zaplatiť tento súdny poplatok na účet súdu prvej inštancie uvedený vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku, koniec ktorej pripadol na 4. augusta 2015 (utorok - pracovný deň). Konštatoval, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre to, aby súd prvej inštancie zrušil napadnuté uznesenie, keď žalobca súdny poplatok nezaplatil do konca lehoty na podanie odvolania, ktorá lehota mu márne uplynula 4. augusta 2015 a súdny poplatok bol zaplatený na účet súdu prvej inštancie až 14. októbra 2015 (viď záznam o zložení, súdny poplatok vo výške 68,50 eur).

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a namietal, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., t. j. že sa mu ako účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že úhrada súdneho poplatku za návrh na začatie konania bola síce vykonaná po uplynutí lehoty na podanie odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu, ale stále v lehote do vydania rozhodnutia odvolacím súdom, pričom platí zásada, že pre rozhodnutie súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vydania. Poukázal na to, že odvolací súd pri prijatí rozhodnutia nevychádzal zo stavu, ktorý tu bol v čase vydania rozhodnutia a takýto postup odvolacieho súdu označil za formalistický a opomínajúci skutočný účel splnenia poplatkovej povinnosti.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov odvolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

8. V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo ak ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

9. Pretože žalobcom je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil), teda také uznesenie, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení, jeho dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

10. S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd

uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p., t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážky veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

11. Treba zdôrazniť, že ustanovenie § 237 ods. 1 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je teda konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

12. Pri skúmaní, či konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, nie je postihnuté niektorou z väd taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., sa dovolací súd osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

13. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom rozsudku z 30. júna 1993 sp. zn. 4 Cdo 70/93, uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 50/1997 vyslovil, že zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, hoci pre tento postup nebol zákonný dôvod, je odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. O obdobný prípad v preskúmvanej veci ide.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu zistil, že uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku bolo doručené právnomu zástupcovi žalobcu dňa 20. júla 2015, voči ktorému podal 4. augusta 2015 odvolanie, dôvodiac tým, že vyrubený súdny poplatok zaplatil 23. júla 2015 (súdny poplatok bol uhradený 14. októbra 2015 - poznámka dovolacieho súdu). Odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania vychádzajúc z toho, že žalobca zaplatil súdny poplatok z návrhu na začatie konania neskoro, po uplynutí lehoty na odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania.

16. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že takýmto postupom odvolací súd zaťažil konanie vadou uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom.

17. Ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) je vyjadrením základného práva účastníka konania domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných pre poskytovanie právnej ochrany. Zároveň je v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

18. Z toho vychádzal aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý vo svojom uznesení z 11. apríla 1995 sp. zn. I. ÚS 18/95 uviedol, že pri výklade a uplatňovaní zákonov (rovnako ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov) treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie možné ani Zákon o súdnych poplatkoch (zákon č. 71/1992 Zb.) uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavno-procesného princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov, len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.

19. Z uvedeného vyplýva, že výklad a používanie jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1992 Zb., vrátane súvisiacich ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že všeobecný súd musí vykladať a používať uvedené ustanovenia v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Pritom do práva na súdnu ochranu je potrebné nepochybne zahrnúť aj oprávnenie účastníka konania domáhať sa preskúmania rozhodnutia súdu v inštančnom konaní.

21. Zákon o súdnych poplatkoch neupravuje podrobne konanie vo veciach poplatkov na súde prvej inštancie a na odvolacom súde. Preto v prípadoch, keď jeho ustanovenia neobsahujú inú úpravu, použijú sa pre poplatkové konanie primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (§ 14 zákona o súdnych poplatkoch), pravda len vtedy, ak použitie jeho ustanovení nie je vylúčené samotnou povahou prejednávanych vecí. Osobitným ustanovením poplatkového konania je ustanovenie § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého, ak sa poplatok zaplatí do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, súd prvej inštancie toto uznesenie zruší. Súd tak urobí len vtedy, ak súdny poplatok bol zaplatený do konca lehoty na odvolanie včas a riadne. To znamená, že ak poplatok bol zaplatený po uplynutí lehoty na odvolanie, súd prvej inštancie nemôže už sám svoje zastavujúce uznesenie zrušiť, a ak toto uznesenie nadobudne právoplatnosť pre nedostatok odvolania proti nemu, dňom nadobudnutia právoplatnosti poplatková povinnosť poplatníka zanikne (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch).

22. Iná je situácia, ak poplatková povinnosť za návrh na začatie konania nie je splnená do konca lehoty na odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a je proti tomuto uzneseniu včas podané odvolanie oprávnenou osobou - poplatníkom. Keďže zákon o súdnych poplatkoch takúto situáciu neupravuje, je treba v zmysle § 14 použiť primerane ustanovenie prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku, teda aj ustanovenie § 206 ods. 1 tohto zákona. Podľa neho platí, že ak podá ten, kto je na to oprávnený, včas odvolanie, nenadobúda rozhodnutie právoplatnosť, pokiaľ o odvolaní právoplatne nerozhodne odvolací súd. Podanie odvolania má teda odkladný (suspenzívny) účinok, odkladá právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a tak i uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a tiež účinok devolutívny, ktorý znamená prechod oprávnenia rozhodnúť o odvolaní na odvolací súd. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu, rovnako ako pre rozhodnutie súdu prvej inštancie, je v zmysle § 154 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 167 ods. 2 a § 211 O.s.p. rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak poplatník do tohto času poplatkovú povinnosť splní, nemožno uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku potvrdiť, a to ani v prípade, že v čase jeho vydania bolo správne, zodpovedajúce ustanoveniam § 10 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch. Nemožno totiž neprihliadať na to, že v dôsledku podania odvolania poplatníkom a suspenzívneho účinku tohto opravného prostriedku, poplatková povinnosť navrhovateľa naďalej trvá (§ 5 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a contrario) a možno ju preto až do rozhodnutia odvolacieho súdu splniť. Ustanovenie § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch platí len pre súd prvej inštancie a nevylučuje primerané použitie prvej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku o odvolaní.

23. Na základe uvedeného možno potom uzavrieť, že ak navrhovateľ splní poplatkovú povinnosť, ktorá vznikla podaním návrhu na začatie konania, do rozhodnutia odvolacieho súdu o jeho včas podanom

odvolaní, nemôže odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku potvrdiť. V takom prípade odvolaciemu súdu nezostáva nič iné, ako toto uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

24. V preskúmvanej veci proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo 7. júla 2015, č. k. 12 C 209/2015-50, o zastavení konania podal žalobca 4. augusta 2015, t. j. v posledný deň odvolacej lehoty, odvolanie. Súdny poplatok zaplatil 14. októbra 2015, v deň zloženia platby na účet Slovenskej pošty, a. s. Žalobca teda súdny poplatok zaplatil pred rozhodnutím odvolacieho súdu o jeho odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Zaplatenie súdneho poplatku bolo odvolaciemu súdu známe a mal preto rešpektovať zmenu v skutkovom stave, ku ktorej došlo medzi doručením uznesenia súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutím (§ 154 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 2, § 170 ods. 1 a § 211 O.s.p.). Ak tak neurobil a vychádzajúc z nesprávneho právneho názoru potvrdil zastavujúce uznesenie nižšieho súdu, odňal žalobcovi, ktorý splnil svoju existujúcu poplatkovú povinnosť, možnosť konať pred súdom.

25. So zreteľom na uvedené je zrejmé, že v predmetnom konaní došlo k procesnej vade, zakladajúcej podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

26. Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a podľa § 450 C.s.p. mu vec vrátil na ďalšie konanie.

27. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.